

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJOS

2010 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2011 m. vasario 25 d.

VILNIUS

I. IŽANGA

2009 m. gruodžio 31 d. galutinai sustabdžius Ignalinos atominės elektrinės 2-ąjį bloką ligtolinė Lietuvos energetikos sektoriaus priklausomybė nuo vienintelio išorinio energijos išteklių tiekėjo dar labiau sustiprėjo. Ignalinos atominėje elektrinėje pagaminamą elektrą, kuri tenkino 70-80 proc. Lietuvos elektros energijos paklausos, pakeitė importuojama elektra (daugiausia iš Rusijos) bei išaugęs gamtinių dujų (taip pat naudojamų ir elektros gamybai) importas.

Šie pakyciai, įvertinant tai, kad Lietuva neturi energetinių jungčių su Europos Sąjungos (ES) kontinentine dalimi ir visos gamtinės dujos ir didžioji dalis elektros energijos yra perkama iš vienintelio monopolistinio tiekėjo, bei tai, kad didelė dalis vietinių elektros generavimo pajėgumų yra pasenę yra mažai konkurencingi, dar labiau pablogino Lietuvos energetinio saugumo situaciją ir sumažino energijos tiekimo patikimumą. Todėl **strategiškai svarbu mažinti priklausomybę nuo vienintelio (monopolinio) energijos išteklių tiekėjo** daugiau naudojant vietinių ir atsinaujinančių išteklių, didinant konkurencingus vietinius energijos generavimo pajėgumus bei diversifikuojant energijos išteklių, kurių negalima pakeisti vietiniais, importą.

Išvardinti tikslai pirmiausia realizuojami vykdant sisteminę energetikos sektoriaus pertvarką ir įgyvendinant stambius strateginius infrastruktūrinius energetikos projektus (naujos atominės elektrinės projektą, elektros jungčių su Lenkija ir Švedija projektus, suskystintų gamtinių dujų terminalo ir požeminės gamtinių dujų saugyklos statybos bei kitus projektus), didinant efektyvumą visoje energijos gamybos, perdavimo ir vartojimo cikle bei siekiant atsinaujinančių energijos išteklių plėtros.

II. VYKDYTA VEIKLA IR PASIEKTI REZULTATAI

Strateginis tikslas

Energetikos ministerijos veiklos **strateginis tikslas – mažinti priklausomybę nuo vienintelio išorinio energijos išteklių tiekėjo: a) sujungiant Lietuvos energetines sistemas su ES sistemomis, b) didinant energijos išteklių vartojimo efektyvumą, c) didinant atsinaujinančių energijos išteklių dalį energijos balanse.**

Siekiant sumažinti energetinę nepriklausomybę vienas iš 2010 metų Energetikos ministerijos ir Vyriausybės prioritetų buvo iš esmės pertvarkyti Lietuvos energetikos sektorių pagal Europos Sąjungos Trečiojo energetikos paketo nuostatas, numatančias elektros ir dujų perdavimo veiklų atskyrimą nuo tiekimo. Veiklų atskyrimas sukurs konkurencinius santykius iki tol monopolizuotame energetikos sektoriuje, mažins vartotojams teikiamos energijos kainas.

Siekiant į nacionalinę teisę **perkelti Europos Sąjungos Trečiojo energetikos paketo nuostatas** (1 efekto kriterijus), 2010 metais buvo planuota priimti Energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo, Elektros energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo, Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo ir Gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektus. Tačiau dėl teisės aktų ir reguliuojamos aplinkos sudėtingumo užsitęsęs minėtų įstatymų projektų parengimui, jų svarstymą numatoma pradėti Lietuvos Respublikos Seimo 2011 metų pavasario sesijoje.

Statistinę informaciją apie **energijos vartojimo efektyvumo kaitą** (2 efekto kriterijus) bei **vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių dalį bendrame galutiniame energijos balanse** (3 efekto kriterijus) skelbia Statistikos departamentas 2011 metų viduryje. Tačiau tai, kad 2009 metais iš atsinaujinančių energijos išteklių pagaminta energija sudarė 17 procentų visos suvartotos galutinės energijos, nors buvo prognozuota 15 procentų, leidžia tikėtis, kad bus pasiektas ir 2010 metų 18 procentų ribos rodiklis.

Strateginiam tikslui įgyvendinti vykdytos programos

2010 metais Energetikos ministerijos strateginio tikslo buvo siekiama įgyvendinant keturias programas:

- 1) Energetikos plėtros politikos formavimo ir įgyvendinimo programa,
- 2) Nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimo programa,
- 3) Specialioji valstybės naftos produktų atsargų kaupimo ir tvarkymo programa,
- 4) Specialioji Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programa.

Energetikos plėtros politikos formavimo ir įgyvendinimo programa

Formuojant Lietuvos energetikos plėtros politiką ir užtikrinti jos įgyvendinimą buvo vykdomas Vyriausybės 2010 metų veiklos prioritetas energetikos sektoriuje – **struktūrinė energetikos sektoriaus pertvarka**. Imtasi esminių reformų elektros energetikos ir gamtinių dujų ūkyje.

Pagal ES Trečiojo energetikos paketo reikalavimus pertvarkant elektros energetikos sektorių 2010 metais **suformuoti keturi elektros energetikos įmonių blokai**. Lietuvos energijos pagrindu sukurtas elektros energijos gamybos blokas, į kurį apjungtos Kauno HE, Kruonio HAE ir AB Lietuvos elektrinė. Sėkmingai atskirtas perdavimo blokas, kurį šiuo metu sudaro AB Litgrid ir „Litgrid turtas“ bei elektros birža „BaltPool“. Nuo 2011 metų pradžios pradėjo veikti AB „Rytų skirstomieji tinklai“ ir AB VST apjungusi skirstomųjų tinklų įmonė LESTO. Į atskirą bloką sutelktos žinių, kompetencijų ir tinklų aptarnavimo įmonės. Planuojama, kas elektros energetikos sektoriaus pertvarka 2011 metais leis sutaupyti 150 mln. litų (OPEX↓ – 60 mln. LTL, CAPEX↓ – 30 mln. LTL, gamybos sąnaudos ↓ – 60 mln. LTL).

Gamtinių dujų sektoriaus pertvarkai pagal ES Trečiojo energetikos paketo reikalavimus buvo parengti ir Lietuvos Respublikos Seimui **pateikti Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo ir Gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektai**.

Lietuvos energetikos sektoriaus struktūrinės pertvarkos nuostatas įtvirtino ir tolimesnes sektoriaus vystymo gaires numatė parengta naujoji **Nacionalinė energetikos (energetinės nepriklausomybės) strategija**, kuriai Vyriausybė 2010 m. spalio 6 d. nutarimu Nr. 1426 pritarė ir pateikė tvirtinti Lietuvos Respublikos Seimui. Strategija paremta pagrindiniais energetinės nepriklausomybės, konkurencingumo ir darnaus vystymosi principais, kurių tikslas – energijos vartotojų interesų apsauga ir ilgalaikių poreikių tenkinimas. **Užtikrinant vartotojų interesus 2010 metais buvo:**

- pakeista atsiskaitymo už karštą vandenį tvarka, fiksuojanti „gyvatuko“ mokestį (už suvartotą karštą vandenį mokama tik pagal skaitiklių rodmenis);
- padaryti naftos produktų atsargų saugojimo tvarkos pakeitimai, pagerinsiantys degalų importo sąlygas ir paskatinsiantys didesnę konkurenciją šalies degalų rinkoje (sudarytos galimybės atsargas kaupiantiems ūkio subjektams naftos produktų ir naftos valstybės atsargas laikyti ir mišinių komponentų pavidalu, tokiu būdu palengvinant atsargų kaupimo našą; leista nuo 10 iki 30 proc. padidinti kitose ES valstybėse laikomų naftos produktų ir naftos valstybės atsargų dalį);
- išpirkti 506 sodininkų bendrijų elektros tinklai (per penkerius iki tol buvusius metus iš viso buvo išpirktas tik 231 objektas).

Bendras sodininkų bendrijų elektros tinklų skaičius – 965 vnt.	Išpirkta tinklų, vnt.	Išpirkta tinklų, proc.
Išpirkta iki 2009-02-01 (per 5 metus)	231	24
Išpirkta 2009-2010 m. (per 2 metus)	539	56
Išpirkta per 2009 m.	33	4
Išpirkta per 2010 m.	506	52
Viso išpirkta:	770	80

Koordinuojant strateginių energetikos projektų įgyvendinimą 2010 metais:

- Užbaigti (baigiami) **naujos regioninės atominės elektrinės Lietuvoje** projekto parengiamieji darbai (statybos aikštelių įvertinimas pagal TATENA saugos reikalavimus, transportavimo maršrutų projektavimas, vietinio verslo dalyvavimo projekte studijos rengimas).
- Vadovaujantis Atominės elektrinės įstatymu ir Koncesijų įstatymu vykdyta strateginio investuotojo atranka. Koncesijų konkurso būdu per 2010 metus neatrinkus strateginio investuotojo, vedamos derybos dėl koncesijos suteikimo tiesioginių derybų būdu.
- Įsteigta aukšto lygio darbo grupė, sudaryta iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos ir Europos Komisijos atsakingų institucijų atstovų, naujos regioninės atominės elektrinės Lietuvoje projekto klausimams spręsti.
- Lietuvos Respublikos Seimui pateikta 12 branduolinę ir radiacinę saugą reglamentuojančių įstatymų projektų, kuriais siekiama sustiprinti valstybės interesų apsaugą branduolinės energetikos sektoriuje bei sukurti efektyvesnę ir skaidresnę šio sektoriaus reguliavimo sistemą.
- Pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas dėl **elektros jungties su Švedija („NordBalt“)** įgyvendinimo. 2010 m. gruodžio mėnesį Litgrid AB ir Affärsverket Svenska Kraftnät pasirašė sutartis su Švedijos energetikos ir automatikos technologijų bendrove ABB, laimėjusia tarptautinį viešųjų pirkimų konkursą kabelio ir srovės keitiklių stočių gamybai ir jų sumontavimui. „NordBalt“ projektui Europos Komisija skyrė 131 mln. eurų paramą.
- Atliktas **elektros jungties su Lenkija („LitPol Link“)** poveikio aplinkai vertinimas. Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą 2010 m. gruodžio 30 d. patvirtino Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamentas. Pravestos tarpvalstybinės konsultacijos tarp Lietuvos ir Lenkijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste.
- 2010 m. gruodžio 30 d. į Lietuvos elektros perdavimo sistemą **įjungta elektros skirstykla Bitėnuose** (Pagėgių seniūnija), kuri į žiedą sujungė šalies elektros energijos perdavimo linijas. Nauja infrastruktūra leis perduoti elektros energiją Klaipėdos kraštui tik Lietuvos teritorijoje esančiais elektros įrenginiais.
- Parengtos tarpžinybinės darbo grupės **išvados dėl Lietuvai tinkamiausios suskystintų gamtinių dujų terminalo įrengimo vietos** (pietinė Klaipėdos jūrų uosto dalis) ir **technologijos** (tinkamiausias technologinis sprendimas Lietuvai būtų rinktis terminalą vandenyje su galimybe jame saugoti suskystintas dujas). Vyriausybė 2010 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 1097 pritarė, kad AB „Klaipėdos nafta“ pradėtų rengti suskystintų gamtinių dujų terminalo projektą. Artimiausiu metu bus parengtas projekto įgyvendinimo planas.
- Patvirtintas **magistralinio dujotiekio Tauragė-Klaipėda specialusis planas**. Nutiesus dujotiekį bus išplėsti Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemos pajėgumai, pagerės perdavimo sistemos patikimumas, bus galima tiekti dujas iš numatomo pastatyti suskystintų gamtinių dujų terminalo Klaipėdoje.
- Syderių vietovėje atlikti geologiniai-geofiziniai tyrimai siekiant nustatyti geologinės struktūros tinkamumą požeminei **gamtinių dujų saugyklai** įrengti. Tyrimų rezultatai ir pasiūlymai dėl požeminės gamtinių dujų saugyklos projekto įgyvendinimo bus pateikti Vyriausybei š.m. kovą.

Programos įgyvendinimo rezultatai

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijus	Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymas, procentais
Energetikos plėtros politikos formavimas ir įgyvendinimas				
	<i>Rezultato:</i>			
R-01.01-01-01	Parengti ilgalaikiai strateginio planavimo dokumentai, vnt.	2	2	100
	<i>Produkto:</i>			
P-01.01-01-01-01	Atlikti tiriamieji darbai ir pateikti pasiūlymai dėl Lietuvos elektros ir gamtinių dujų sektorių plėtros, vnt.	3	5	166*

* *Paaškinimas.* Lietuvos elektros ir gamtinių dujų sektorių plėtrai atlikti šie tiriamieji darbai ir pateikti siūlymai:

- 1) Dėl atnaujinamos Nacionalinės energetikos strategijos tikslinimo atsižvelgiant į ekonominius ir finansinius aspektus bei numatomų strateginių iniciatyvų ekonominės analizės atlikimo. Paslaugų teikėjas - McKinsey & Company.
- 2) Dėl gamtinių dujų tiekimo sutrikimo Lietuvoje rizikų įvertinimo ir galimų scenarijų modeliavimo. Paslaugų teikėjas - UAB „COWI Lietuva“.
- 3) „Lietuvos elektros energetikos sektoriaus pertvarkymo plano parengimas“. Paslaugų teikėjas – „Ernst & Young“. Remiantis atlikto projekto išvadomis, Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 517 patvirtinta Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo koncepcija, parengtas Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas.
- 4) Tyrimas dėl EXMAR suskystintų gamtinių dujų technologijų panaudojimo Lietuvoje. Paslaugų teikėjas – EXMAR kompanija (tyrimas finansuotas EXMAR ir Europos Komisijos lėšomis).
- 5) Suskystintų gamtinių dujų importo galimybių studija. Paslaugų teikėjas – „Science Applications International Corporation“ (tyrimas finansuotas JAV Prekybos ir plėtros agentūros lėšomis).

Programos asignavimų panaudojimas

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimas, procentais
Iš viso asignavimų programai	8.303	6.178	74*
Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas:	8.303	6.178	74*
iš jo:			
1.1. bendrojo finansavimo lėšos			
1.2. ES ir kitos tarptautinės paramos lėšos			
1.3. specialiųjų programų lėšos ir pajamų įmokos			
2. Kiti šaltiniai			

* *Paaškinimas.* Atsižvelgiant į sunkią šalies ekonominę situaciją buvo imtasi visų taupymo priemonių, kad taupiai, efektyviai ir racionaliai būtų naudojamos biudžeto lėšos. Todėl laikinai buvo pristabdyti prekių, paslaugų pirkimai, mažiau buvo leidžiama vykti į komandiruotes, kvalifikacijos kėlimo kursus, taupomi ir darbo užmokesčio asignavimai (į laisvų etatų vietas nebuvo priimami nauji darbuotojai). Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo audito komiteto rekomendacijas atsakingai buvo įvertintas išlaidų poreikis, vengta 2010 metais sutaupyti asignavimus metų pabaigoje perskirstyti tarp programų, užtikrinta, kad 2010 m. valstybės biudžeto asignavimai nebūtų naudojami avansiniams 2011 m. išlaidų mokėjimams. Daugiausia buvo sutaupyta valstybės biudžeto asignavimų: darbo užmokesčio ir socialinio draudimo išlaidų – 580,7 tūkst. Lt; teisinių paslaugų – 500 tūkst. Lt; komandiruočių – 249 tūkst. Lt; kvalifikacijos kėlimo – 69,4 tūkst. Lt, prekių – 62,1 tūkst. Lt.

Nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimo programa

Siekiant įgyvendinti pirmąjį programos tikslą **siekti darnios energetikos sektoriaus plėtros**, buvo vykdomi du uždaviniai: 1) rengti pasiūlymai dėl Lietuvos energetikos teisinės ir administracinės sistemos tolesnės integracijos į Europos Sąjungą ir įgyvendinti nauji ES reikalavimus bei 2) didinti energijos tiekimo patikimumas ir saugumas.

Skatinant konkurencingos ir integruotos ES energetikos vidaus rinkos sukūrimą, 2010 m. visuose formatuose buvo keliamos Lietuvos energetinės izoliacijos problemos bei siekiama solidarios ES energetikos politikos.

Siekiant tolesnės integracijos į ES vidaus rinką ir įgyvendinant naujus ES teisės reikalavimus, buvo rengiami ir teikiami pasiūlymai bei pastabos nacionalinių teisės aktų projektams, perkeliantiems ES Trečiojo vidaus rinkos elektros energijos ir dujų srityje paketo ir Paslaugų direktyvos nuostatas.

Siekiant įsisavinti Europos Sąjungos finansinę paramą transeuropinių energetikos tinklų srityje, buvo pradėta rengti nacionalinė teisinė bazė Europos Sąjungos finansinės paramos transeuropinių energetikos tinklų srityje bendrai finansuojamų energetikos sektoriaus projektų įgyvendinimo ir lėšų kontrolės sistemos Lietuvoje sukūrimui.

Dalyvauta ES Konkurencingumo ir inovacijų bendrosios programos (2007–2013 m.) specialiojoje programoje „Pažangi energetika Europai II“ veikloje – vykdytas informacijos stebėjimas ir skleidimas suinteresuotiems asmenims, pagalba projektų partnerių paieškoje, dalyvauta programos „Pažangi energetika Europai“ valdymo komiteto posėdžiuose, pateiktos pastabos ir pasiūlymai 2011 m. darbo programai. 2010 metais paraiškas finansavimui iš minėtos programos gauti 32 projektams pateikė 23 Lietuvos pareiškėjai. Pripažinti tinkamais finansuoti buvo 5 projektai, kuriuose dalyvauja 5 Lietuvos pareiškėjai. Šiems projektams įgyvendinti numatytos lėšos yra 34,75 mln. Lt, galima parama – iki 26,06 mln. Lt.

Teikti pasiūlymai ir konsultacijos Ūkio ministerijos ir savivaldybių atstovams, energetikos įmonėms ir kitiems suinteresuotiems asmenims 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos energetikos priemonių reglamentavimo ir įgyvendinimo klausimais. Rengta ir tikslinga informacija dėl 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų energetikos priemonėms panaudojimo ir galimo perskirstymo.

Siekiant įgyvendinti antrą programos tikslą **didinti energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą visose šalies ūkio srityse**, buvo vykdomi 3 uždaviniai: 1) didinti energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumą, 2) didinti vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą, 3) vykdyta informavimo ir švietimo veikla efektyvaus energijos vartojimo, vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo klausimais.

Siekiant didinti energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumą, išanalizuotos Europos Komisijos pateiktos rekomendacijos dėl antrojo Energijos efektyvumo veiksmų plano ir parengti pasiūlymai ir rekomendacijos dėl antrojo Energijos efektyvumo veiksmų plano projekto struktūros.

Parengtas, suderintas su suinteresuotomis institucijomis ir patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. gegužės 10 d. įsakymas Nr. 1-141 „Dėl energijos, energijos išteklių ir vandens vartojimo audito atlikimo technologiniuose procesuose ir įrenginiuose metodikos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1-88 „Dėl asmenų siekiančių įgyti auditoriaus kvalifikaciją energijos vartojimo auditui atlikti pastatuose ir (arba) technologiniuose procesuose ir įrenginiuose atestavimo komisijos sudarymo“ sudaryta atestavimo komisija. Parengtas asmenų, siekiančių įgyti auditoriaus kvalifikaciją energijos vartojimo auditui atlikti pastatuose ir (arba) technologiniuose procesuose ir įrenginiuose atestavimo komisijos darbo reglamentas. Teisė rengti energijos vartojimo pastatuose auditą atliekančių specialistų mokymo kursus suteikta Vilniaus Gedimino technikos universiteto Pastatų energetikos

katedrai ir Respublikinio energetikų mokymo centrui. Sukurta energijos auditorių atestavimo sistema. Atestuoti 53 auditoriai.

Analizuoti ir parengti elektros, dujų ir šilumos sektoriuose sutaupyto energijos kiekio įvertinimo metodai. Parengta Valstybės mastu sutaupyto energijos kiekio ataskaita. Pasirašius savanoriškus susitarimus į energijos vartojimo efektyvumo didinimą įtrauktos didžiausios šalies energetikos įmonės.

2010 metais elektros energijos suvartojimas šalyje siekė 9220 mln. kWh (2009 metais – 9160 mln. kWh). Iš atsinaujinančių energijos išteklių (neskaitant Kruonio HAE) pagaminta elektra bendrame elektros suvartojime sudarė apie 9,9 proc. (2009 metais – 7,5 proc.). Siekiama, kad atsinaujinantys energijos išteklių 2020 metais elektros suvartojime sudarytų 20 proc., o bendrame galutiniame energijos suvartojime – ne mažiau kaip 23 proc. (preliminariais duomenimis, 2010 metais iš atsinaujinančių energijos išteklių pagaminta energija Lietuvoje sudarė apie 18 proc. bendrame galutiniame energijos suvartojime, t. y. 2 proc. daugiau nei planuota).

Tolesnę atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą turi užtikrinti Vyriausybės 2010 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 789 patvirtinta Nacionalinė atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategija ir energetikos ministro 2010 m. birželio 23 d. įsakymu patvirtintas Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos įgyvendinimo priemonių planas, taip pat parengtas ir Europos Komisijai pateiktas Atsinaujinančių išteklių energijos veiksmų planas.

Parengta, suderinta su suinteresuotomis institucijomis ir Europos Komisijai pateikta ataskaita apie priemones, skatinančias naudoti biodegalus ir kitus atsinaujinančius išteklius pagal 2003 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2003/30/EB, dėl skatinimo naudoti biokurą ir kitą atsinaujinantį kurą transporte, 4 straipsnį.

Rengtas ir redaguotas Atsinaujinančių energijos išteklių įstatymo projektas, įstatymo projekto atitikties Direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją reikalavimams lentelė bei derinimo pažyma. Dalyvauta darbo grupės, sudarytos Atsinaujinančių energijos išteklių įstatymo projekto rengimui, posėdžiuose ir pasitarimuose bei Lietuvos Respublikos Seimo komitetų posėdžiuose dėl šio įstatymo projekto.

Dalyvauta Tarptautinės atsinaujinančių išteklių energijos agentūros (IRENA) veikloje.

Vykdytas informacinis ir švietėjiškas darbas efektyvaus energijos vartojimo, vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo klausimais.

Atsinaujinančių energijos išteklių plėtra – sudėtinė Lietuvos energetinės nepriklausomybės dalis. 2020 m. praktiškai ketvirtadalis visos suvartojamos energijos bus iš atsinaujinančių išteklių. Kartu su vietine energijos gamyba (atomine energija) tai leis pasiekti subalansuotą Lietuvos energijos išteklių struktūrą.

Siekiant įgyvendinti trečią programos tikslą **kontroliuoti priemonių, būtinų branduolinei saugai užtikrinti, įgyvendinimą sustabdžius Ignalinos AE**, buvo vykdomi 2 uždaviniai: 1) dalyvauta Tarptautinės atominės energetikos agentūros (TATENA) ir Pasaulinės branduolinės energetikos naujienų agentūros (NucNet) veikloje bei 2) siekta saugaus radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir kapinynų eksploatavimo.

Lietuvai, turinčiai branduolinės energetikos objektų (uždaryta Ignalinos atominė elektrinė, panaudoto branduolinio kuro saugykla, radioaktyviųjų atliekų saugykla ir kiti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginiai) ir vystančiai naujos atominės elektrinės projektą, svarbu vykdyti atsakingą branduolinės energetikos politiką ir dalyvauti Tarptautinės atominės energetikos agentūros (TATENA) veikloje (Lietuvos delegacija 2010 m. rugsėjo 20-25 dienomis dalyvavo 54-osios TATENA Generalinės konferencijos darbe, perskaitytas nacionalinis pranešimas).

Būnant TATENA nare, Lietuvos institucijoms sudaromos sąlygos vykdyti nacionalinius ir dalyvauti regioniniuose techninio bendradarbiavimo projektuose, kelti kvalifikaciją, gauti specialią įrangą ir informaciją, dalyvauti konferencijose ir pasinaudoti TATENA ekspertų paslaugomis. Siekiant operatyviai informuoti apie naujausius įvykius ir pasiekimus branduolinės energetikos srityje, Energetikos ministerija prenumeruoja ir platina suinteresuotoms institucijoms (Lietuvos

energetikos institutas, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Visagino atominė elektrinė, etc.) elektroninį Pasaulinės branduolinės energetikos naujienų agentūros (NucNet) leidinį.

Įgyvendindama Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo bei Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo strategijos nuostatas, VĮ Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo agentūra (RATA) 2010 metais tvarkė smulkiųjų gamintojų radioaktyviąsias atliekas ir aptiktus nelegalius jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinius, atliko Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos priežiūrą, aplinkos stebėseną, informavo visuomenę apie radioaktyviųjų atliekų tvarkymą – parengė ir išplatino informaciją apie Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos priežiūrą ir aplinkos stebėjimą 2010 metais. 2010 metais buvo parengtas preliminarus Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo planas, surengtos avarinio reagavimo pratybos.

Programos įgyvendinimo rezultatai

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijus	Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymas, procentais
Nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimas				
	<i>Rezultato:</i>			
R-01.02-01-01	Energijos transformavimo santykinų nuostolių sumažėjimas, procentiniais punktais	10	10	100
R-01.02-02-01	Vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo padidėjimas, procentais	3	3	100
R-01.02-03-01	Ignalinos AE I ir II blokų pakeistos licencijos eksploatavimui galiojimas, procentais	100	100	100
	<i>Produkto:</i>			
P-01.02-01-01-01	ES teisės aktų, kuriems įgyvendinti rengiami pasiūlymai, skaičius, vnt.	2	2	100
P-01.02-01-01-02	Programų ir (arba) fondų, dėl kurių veiklos planavimo ir įgyvendinimo teikti pasiūlymai ir konsultacijos, skaičius, vnt.	2	2	100
P-01.02-01-02-01	Pasirašytų sutarčių dėl konsultacijų ir pasiūlymų energetikos plėtros ir jos scenarijų analizės klausimais skaičius, vnt.	1	1	100
P-01.02-01-02-02	Bendrai parengtų Baltijos šalių ir (arba) Baltijos jūros valstybių dokumentų energetikos srityje skaičius, vnt.	1	3	300*
P-01.02-02-01-01	Parengtų energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo teisės aktų projektų, taip pat įgyvendintų pasiūlymų ir rekomendacijų skaičius, vnt.	6	6	100
P-01.02-02-02-01	Parengtų vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo programų, teisės aktų projektų, taip pat įgyvendintų šiuos išteklius naudojančių priemonių ir projektų skaičius, vnt.	6	6	100
P-01.02-02-03-01	Parengtų ir išleistų brošiūrų, bukletų ir kitų leidinių, taip pat televizijos ir radijo laidų, straipsnių žiniasklaidos priemonėse, organizuotų seminarų, konkursų, parodų skaičius, vnt.	3	3	100
P-01.02-03-01-01	TATENA patvirtintų techninio bendradarbiavimo programos nacionalinių projektų Lietuvai skaičius, vnt.	3	3	100
P-01.02-03-01-02	TATENA patvirtintų techninio	28	28	100

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijus	Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymas, procentais
	bendradarbiavimo regioninių projektų, kuriuose dalyvaus Lietuva, skaičius, vnt.			
P-01.02-03-02-01	Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos aplinkos stebėsenos ataskaitų skaičius, vnt.	5	5	100
P-01.02-03-02-02	Įgyvendintų VATESI išduotos licencijos vykdyti Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos priežiūrą sąlygų skaičius, vnt.	3	3	100
P-01.02-03-02-03	Visuomenės informavimo radioaktyviųjų atliekų tvarkymo klausimais priemonių skaičius, vnt.	1	1	100

* *Paaiškinimas.* Bendrai parengti Baltijos šalių ir (arba) Baltijos jūros valstybių dokumentai energetikos srityje:

- 1) Joint Communiqué of the Minister of Economic Affairs and Communications of the Republic of Estonia, the Minister of Economics of the Republic of Latvia, the Minister of Energy of the Republic of Lithuania and the Deputy Minister of Economy of the Republic of Poland. (2010 m. gegužės 31 d.)
- 2) Joint Statement of the Prime Ministers' Council of the Baltic Council of Ministers. (2010 m. rugsėjo 23-24 d.)
- 3) Chairman's conclusions on the meeting of the representatives of Estonia, Latvia, Lithuania and Poland with the European Commission as a follow-up to the meeting in May 2010. (2010 m. gruodžio 2 d.)

Programos asignavimų panaudojimas

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimas, procentais
Iš viso asignavimų programai	2.920	2.667	91*
Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas:	2.920	2.667	91*
iš jo:			
1.1. bendrojo finansavimo lėšos			
1.2. ES ir kitos tarptautinės paramos lėšos			
1.3. specialiųjų programų lėšos ir pajamų įmokos			
2. Kiti šaltiniai			

* *Paaiškinimas.* Visos programos lėšos buvo paskirstytos, tačiau dalis lėšų gavėjų taupė lėšas (mažino darbuotojų skaičių, nemokėjo premijų, mažiau leido į komandiruotes, kvalifikacijos kėlimo kursus). Ministerija griežčiau kontroliavo Valstybės įmonių išlaidas, kurios įgyvendina ministerijos programas ir kurioms galimybė biudžeto lėšas gauti numatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose. Daugiausia buvo sutaupyta valstybės biudžeto asignavimų iš „Asignavimų valdytojo pervedamos lėšos nepavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams pavedimams vykdyti“ – 224,4 tūkst. Lt, iš jų: VĮ Energetikos agentūra – 170,7 tūkst. Lt; Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo agentūra – 53,7 tūkst. Lt.

Specialioji valstybės naftos produktų atsargų kaupimo ir tvarkymo programa

Pagal 2006 m. liepos 24 d. ES direktyvos 2006/67/EB reikalavimus, ES valstybė narė turi būti sukaupti 90 dienų vidutinio vartojimo poreikius atitinkančius naftos produktų atsargų kiekius, kurie būtų panaudoti ekstremalios energetikos padėties atveju.

Reikalaujamos 90 dienų (valstybės biudžeto lėšomis kaupiamos 30 dienų, naftos produktus gaminančių ir importuojančių įmonių lėšomis – 60 dienų) atsargos buvo sukauptos 2009 m. gruodžio 31 d., todėl 2010 metais asignavimai naudoti naftos produktų atsargų tvarkymui.

Programos įgyvendinimo rezultatai

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijus	Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymas, procentais
Specialioji valstybės naftos produktų atsargų kaupimo ir tvarkymo programa				
	<i>Rezultato:</i>			
R-01.87-01-01	Valstybės lėšomis sukauptų naftos produktų valstybės atsargų kiekio užtenka, dienoms	30	30	100
	<i>Produkto:</i>			
P-01.87-01-01-01	Valstybės lėšomis kaupiamų 30-ties dienų poreikį atitinkančių naftos produktų valstybės atsargų išlaikymas, procentais	100	100	100

Programos asignavimų panaudojimas

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimas, procentais
Iš viso asignavimų programai	2.950	2.950	100
Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas:	2.950	2.950	100
iš jo:			
1.1. bendrojo finansavimo lėšos			
1.2. ES ir kitos tarptautinės paramos lėšos			
1.3. specialiųjų programų lėšos ir pajamų įmokos			
2. Kiti šaltiniai			

Specialioji Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programa

Vykdamas Specialiosios Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programos tikslą **tęsti pasirengimą saugiai nutraukti Ignalinos AE eksploatavimą**, 2010 metais buvo įgyvendinami 25 projektai.

Įgyvendinant Ignalinos programos projektus, 2010 m. buvo užtikrinama saugi sustabdytų Ignalinos AE blokų priežiūra, perkamos blokams prižiūrėti ir eksploataavimo nutraukimo projektams įgyvendinti reikalingos atsarginės dalys, įrankiai ir įranga. Vyko labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų buferinės saugyklos statybos darbai. Parengtas Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo mokymo centro statybos projektas.

Įgyvendintas projekto „Visagino centrinio šildymo sistemos modernizavimas“ pirmasis etapas. Užbaigtas Visagino elektros tinklų atnaujinimas ir pertvarkymas. Stiprinami VATESI administraciniai gebėjimai. Įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektus Ignalinos AE regiono savivaldybėse, atnaujinti Ignalinos rajono ligininės, Antazavės ir Zarasų mokyklų pastatai, pradėti Visagino ligininės pastato atnaujinimo darbai.

Siekiant užtikrinti Europos Sąjungos finansinės paramos Ignalinos atominės elektrinės (toliau – Ignalinos AE) eksploataavimo nutraukimo darbams tęstinumą, kreiptasi į už energetiką atsakingą Europos Komisijos narį G. Oettinger dėl Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo finansavimo užtikrinimo naujos finansinės perspektyvos laikotarpiu (2014–2020 metais).

Užtikrinant Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo projektų savalaikį įgyvendinimą, parengtas Ignalinos atominės elektrinės eksploataavimo nutraukimo projektų finansavimo 2010–2014 m. planas.

Atsižvelgiant į tai, kad Ignalinos AE nustojus gaminti elektros energiją Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės eksploataavimo nutraukimo fondas neteko vienintelio pajamų šaltinio, buvo kreiptasi į Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją su prašymu nustatyti viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų dydį, reikalingą fondo lėšoms papildyti. Dėl sunkios bendros ekonominės padėties sprendimas dėl VIAP lėšų skyrimo atidėtas 2011 metams.

Programos įgyvendinimo rezultatai

Vertinimo kriterijaus kodas	Vertinimo kriterijus	Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymas, procentais
Specialioji Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programa				
	<i>Rezultato:</i>			
R-01.721-01-01	Eksploataavimo nutraukimo projektų, įgyvendinant IAE eksploataavimo nutraukimo programą, skaičius	25	25	100
	<i>Produkto:</i>			
P-01.721-01-01-01	Galutinio eksploataavimo nutraukimo plano vykdymas, proc.	30	30	100
P-01.721-01-01-02	Projektus įgyvendinančių institucijų (paramos gavėjų) skaičius	9	9	100

Programos asignavimų panaudojimas

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimas, procentais
Iš viso asignavimų programai	509.137	229.284	45

Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas:	509.137	229.284	45
iš jo:			
1.1. bendrojo finansavimo lėšos	40.988	26.255	64*
1.2. ES ir kitos tarptautinės paramos lėšos	468.149	203.029	43**
1.3. specialiųjų programų lėšos ir pajamų įmokos			
2. Kiti šaltiniai			
<p>* <i>Paaiškinimas.</i> Bendrojo finansavimo lėšos skiriamos Ignalinos AE mokesčio už valstybės turto naudojimą išlaidoms padengti ir darbuotojų, išlaikomų ES lėšomis, su darbo užmokesčiu susijusiems mokesčiams padengti bei IAE regiono savivaldybių vykdomų projektų PVM išlaidoms kompensuoti. Didžioji dalis bendrojo finansavimo lėšų skirtos IAE, o išmokamos po to, kai patikrinamas ir patvirtinamas ES lėšomis finansuojamų išlaidų tinkamumas. Lėšos mokamos kompensavimo būdu, todėl dėl tikrinimo procedūrų mokėjimas už IV ketv. atliekamas kitų metų I ketv. Lėšų, skiriamų PVM išlaidoms kompensuoti, išmokėjimas tiesiogiai priklauso nuo ES lėšomis finansuojamų projektų eigos, o lėšų gavėjams laiku neparengus projekto dokumentų ir dėl to užtrukus projekto rengimo procedūroms ar vėluojant projekto įgyvendinimui, bendrojo finansavimo lėšos neišmokamos kaip planuota.</p> <p>** <i>Paaiškinimas.</i> Nuo programos vykdymo pradžios plane buvo įtraukiama visa metiniu EK sprendimu skiriamų lėšų suma. Finansų ministerija tokiam planavimui pastabų nėra teikusi. 2010 m. pradžioje planuota išmokėti Ignalinos programos lėšų suma, remiantis VšĮ CPVA pateikta prognoze, sudarė 363,4 mln. litų, faktiškai išmokėta 265,1 mln. litų, plano vykdymas sudaro 73 proc. Nevykdymo priežastis yra CPVA tinkamų išlaidų tikrinimo procedūros, dėl kurių IV ketv. mokėjimas perkeliamas į kitų metų I ketv. Nuo 2012 m. plane bus nurodoma planuojamų išmokėti lėšų suma.</p>			

III. PLANUOJAMO LAIKOTARPIO VEIKLOS PRIORITETAU

2011 metais Energetikos ministerija ketina didžiausią dėmesį skirti šiems prioritetiniams darbams (atsižvelgiant į Vyriausybės 2010 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1448 patvirtintus 2011 metų veiklos prioritetus energetikos srityje):

- 1. Naujos atominės elektrinės Lietuvoje projekto tolesnis įgyvendinimas:**
  - Atrinktas strateginis investuotojas į naujos atominės elektrinės Lietuvoje projektą.
- 2. Elektros energetikos ir gamtinių dujų sektorių tolesnė pertvarka pagal ES Trečiojo energetikos paketo nuostatas:**
  - Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo ir Gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymo priėmimas Lietuvos Respublikos Seime.
  - Elektros energetikos sektoriaus pertvarkos užbaigimas.
- 3. Elektros jungčių su Lenkija („LitPol Link“) ir Švedija („NordBalt“) projektų įgyvendinimas:**
  - Patvirtintas elektros jungties su Lenkija specialusis planas (Lietuvos pusėje) ir atrinkti elektros jungties su Lenkija projektavimo ir statybos rangovai.
  - Parengti „NordBalt“ jungties specialieji ir detalieji teritorijų planavimo dokumentai.
- 4. Alternatyvaus apsirūpinimo gamtinėmis dujomis projektų įgyvendinimas:**

- Atrinkti konsultantai suskystintų gamtinių dujų terminalo projekto įgyvendinimui ir pradėtas rengti poveikio aplinkai vertinimas, rizikos, saugumo procedūros, techninis, verslo ir finansinis planai, teritorijų planavimo procedūros.
- 5. Ignalinos AE uždaryti skirtų lėšų efektyvus naudojimas ir pasirengimas deryboms su Europos Sąjunga dėl reikiamų lėšų 2014–2020 metais skyrimo:**
- Derybos su Europos Komisija dėl tolesnio lėšų skyrimo Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo projektams finansuoti.
  - Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo administravimo sistemos reforma.
  - Peržiūrėti Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fondo lėšų naudojimo tikslai ir nustatyta fondo lėšų papildymo schema.
- 6. Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtra šilumos ir elektros energetikos sektoriuose:**
- Atsinaujinančių energijos išteklių šilumos gamyboje didinimas.
  - Tinkamos teikiamų paslaugų kokybės bei palankių šilumos kainų vartotojams užtikrinimas.
- 7. Energijos taupymas:**
- Parengtas ir pateiktas Europos Komisijai antrasis energijos efektyvumo veiksmų planas.
  - Energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų įtraukimas į viešuosius pirkimus.
- 8. Naftos produktų atsargų kaupimo reforma:**
- Konkurencijos naftos sektoriuje skatinimas, siekiant užtikrinti palankias kainas vartotojams.
  - Valstybės turto ir lėšų panaudojimo efektyvumo didinimas.
- 9. Nutolusių sodybų elektrifikavimas ir sodininkų elektros tinklų išpirkimo proceso užbaigimas.**

Energetikos ministras

Arvydas Sekmokas
